

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH

Predplatná cena :
 Na celý rok — — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — — 2 „ — „
 Na štvrt roka — — 1 „ 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník, kraj. vyslanec.
 Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielať predplatky, jako dopisy do novin
 ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Čo chceme?

Odpovieme tým, že ľudové požiadavky poistif, záležitosti ľudu spravovať a záujmy naše proti nepriateľom brániť.

Dnes, keď už ľud je viac na čistom o svojom politickom živote, chce svoje právo, ktoré mu zákon zabezpečuje, nielen použiť, ale ho i zabezpečiť skrz svojich krajinských vyslancov. Ľud teda má také právo, že skrz svojich ablegátov riadi osud krajiny, aj osud svoj — a tak teda všetko závisí od tých, ktorých si ľud volí a posielala na snem, kde v mene ľudu sa pojednávajú všetky záležitosti krajinskej, tak jako aj spoločenskej. Má teda ľud moc takú, ktorou si môže zabezpečiť všetko to, čo k blahému občanskému životu patrí; a jak to nemá, tak to si je ľud sám na príčine s tým, že si nezvolil ablegátov takých, ktorí by ozaj verní ľudu boli a požiadavky ľudu zastupovali tak, jako to záujmy ľudskej požadujú.

A preto ten ľud, ktorý nechcel použiť práva svojho k svojmu dobrému, ale načúval na sladké reči tých ľudí, ktorí nikdy ľudu ani priateľmi neboli, ani o ľudové záujmy sa nikdy nestarali, ba čo viac, len svoje záujmy napred tisnuli: ten ľud pri týchto falošných priateľov sa vždy zle mal. A jak by nie, veď títo jeho priatelia, ktorí falošnou rečou ukazovali straky na kôle, napomáhali svoj vlastný dobrobyt a nie dobrobyt ľudu.

Pozrime do života a patrime, že teda čo dobrého urobila pre ľud liberálna strana? Všeobecné ponosy očuf so všech strán, že ľud nemá toho občanského blahobytu, ktorý mu má krajina zabezpečiť skrz dobrú starostlivú vládu. Včulajšia liberálna vláda len o svoje panovačské záujmy

sa stará, v ustavičnom politizovaní nedbá o ľud, ktorý pod farchou všelijakých bied viac a viac upáda a vidiac, že tu preň budúcnosti niet, uteká za more hľadať sebe lepší osud života svojho. A keď aj uznať musíme, že veľkú pomoc dodávajú z Ameriky, tak, že mnohí bez pomoci tejto už by boli na vnivoč vyšli: čo je to všetko za tak mnohé obete, že tam mnohí ten groš smrťou zaplatiť museli?! Porátajúc tie peniaze, čo ľud ta zaniel s tými ľuďmi, čo tam o život prišli, veru smutný je to obraz pre náš ľud. Pri tom kolkí tam celkom zostanú bývať — a to sú všetko v najudatnejšom veku!

Kto-že teda túto ohromnú škodu krajinskú vynahradí? Kto-že je príčina tých mnohonásobných žiaľov biedného stavu nášho ľudu? Či nie vláda, ktorá sa má starať o svojich občanov? Alebo sa stará, aby ľud stálu a istú budúcnosť mal? Nie! O seba a o svojich privrzcov sa stará skrz všelijaké poprávky; ale o ľud, na ktorom celá krajina záleží, pre svoje záujmy nemá kedy.

Ľud, ktorý neprestajne mozoluje a veľké farchy krajinskej znáša, nemá verných zástupcov v liberálnej strane, ktorá panuje; lebo keď by boli opravdiví zastupitelia ľudu, nenie možno, aby sa neohlásili za práva ľudu, ktoré mu majú fažký stav oblahčiť.

Takí liberálni priatelia ľudu len všetko sľubami vykonajú; a keď kde tu pre meno, aj to len svojim istým voličom prekonajú, také veľké chvály robia si z toho po novinách, jako keď by celú krajinu do úplného blahobytu boli priviedli.

No ale my ľudáci sa mýliť nedáme! Veď dobre vieme, jako sa zaslepujú oči. A preto na

otázku: *čo chceme?* odpovieme to, že aby vláda už ráz začala — ale na ozaj sa starať o ľud. Lebo sme už prinútení o pomoc volať a utisnutému ľudu oči otvoriť.

Tie poprávky všetkým úradníkom štátnym, kňazom kalvinským a židovským a železničiarom idú z mozolov ľudských: slušno je teda, aby úradníci, ktorých stav je skrz popravenie platov polepšený, *hľadeli stav ľudu oblahčiť* už skrz spravlivé vysluhovanie zákonov, už skrz mierne požiadavky za prekonané práce. Lebo, Bohužiaľ! ešte vždy sa mnohí úradníci najdú, čo sedliaka do ostatnej kože sderajú! A beda tomu chudákovi, ktorý sa dostane do niektorých rúk fiškálskych.

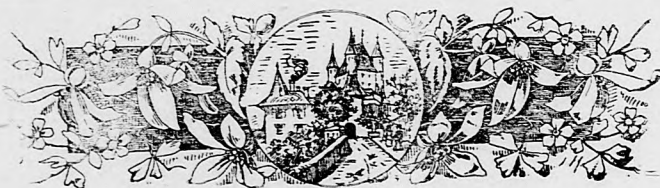
A čo máme povedať o tých nemilosrdných úžerníkoch, ktorí z mozolov sedliackych veľké majetky nadobudli, a ešte i podnes pod mlčkom svoje podriadené obeť, jako pijavice cicajú?

Toto sú tie veľké rany nášho ľudu, nad ktorými srdce naše krváca. Toto chceme, aby už ráz s pliec toho nevoľného ľudu sňato bolo.

A ty ľudu použi svojho práva; hľadaj a vol si za zástupcov krajinských takých ľudí, takých ablegátov, ktorí sú tebe verní, ktorí neberúc ohľad na nikoho, smele bránia budú tvoje práva, ktorí nie za peniaze ani za hodnosti, ale jedine z lásky k tebe, ľudu môj, chcú osud tvoj zastupovať, a, keď treba, i brániť.

Otvor už ráz oči a pristúp k zástave tých šlachetníkov, ktorí držia s ľudovou stranou; lebo *len táto strana ti môže pomôcť*. Toto chceme od teba ľudu náš!

Jano z budy.

POLITICKÉ CHÝRY.

Tie štátne investície.

Už sme boli spomenuli, že Tiszova vláda zamýšľa vyzdvihnúť od Rotschildovcov vyše 300 millionov korún na všelijaké podniky štátne, zvlášte ale na stavbu nových železníc.

Je dostatočne známo, že pri takýchto ohromných požičkách dávajú sa aj ohromné oročky, z ktorých pravda ľud biedny nič nemá, ale akiste len tí, ktorí tú ohromnú

dlžobu ľudu na krk zavesiť pripomáhajú. Fabrikanti a všelijakí líferanti židovskí trú si už vopred dlane, že nastane im žatva hojná. A to im hockto aj uveriť môže, veď pri stavani železníc, mostov, palácov atď. veľká čiastka nákladkov vandrúva do vrecák bohatých podnikateľov a líferantov rozličných, iba robotníci, ktorí práce tie vlastnými ramenami ťažko prevádzajú, budú museť byť uspokojení s tou malou mzdou, ktorá sa im hodí viac ako len almužná.

Či taká ohromná požička štátna je potrebná? Nuž taká požička štátna môže byť aj potrebná aj osožná, jestli sa vynaloží na mimoriadne štátne investície, z ktorých užitočnosť a osožnosť by všetky triedy ľudu. Ale Tiszove investície len veľmi málo týkajú sa na príklad roľníctva a malého priemyslu, tým viac však veľkokupcov a špekulantov. A potom sú tie investície Tiszove z veľkej čiastky také, ktoré by mal štát beztak prevádzať z riadnych príjmov štátnych. Veď cesty a železnice povinná stavať by bola vláda aj bez požičky; k tomu ju zákony vynesené viažu a na tieto ciele, ako aj na isté staviská je ustálená istá summa, ktorá má byť ako položka v riadnom rozpočte. A keď má vláda k dispozícii takýto riadny rozpočet, tak načo že potom ešte vyzdvihovať mimoriadnu požičku?

Vysťahovalectvo.

Toľko sa radili múdri páni o vysťahovalectve, až konečne vyhútali plán akýsi. My vždy hovorili sme, že radíť sa o vysťahovalectve a nepovolať do porady chudobu, ktorá vysťahovať sa je prinútená — je nesmysel. Nuž ale tým pánom nešlo ani o vysťahovalcov, preto si chudoby nevšímali. Islo im tuším len o to, ako by mohli z toho vysťahovalectva dobre korystiť. I povedalo sa: «vlasteneckosť žiada, aby sme vysťahovalectvo nie zmenšili — to nie, radšej zväčšiť ho treba — ale aby sme ho do vlastných rúk vlasteneckých prevzali». I stalo sa. Viada urobila smluvu s anglickou prieplyvnou spoločnosťou «Cunard Line» zvanou i zaviazala sa, že ubezpečuje tejto spoločnosti 30.000 vysťahovalcov ročite, a že tejto spoločnosti dá asi pol milliona korún štátnej subvencie (podpory). Štát bude mať svojich agentov židovských, ktorí budú sa starať o dostatočný počet vysťahovalcov. Spoločnosť bude povinná vysťahovalcov uhorských prevážať z uhorského prístavu, z Rieky (Fiume). — Z toho kšeftičku bude mať osožnosť anglická, ktorá bude povďačná vláde; bude mať osožnosť mesto Fiume a budú mať osožnosť židovskí agenti. A vysťahovalci? A krajina? Títo musejú byť spokojní s tým, že sa to všetko čini pod kepienkou vlastenectva! Veru biedne to vlastenectvo liberálne.

Revízia zákona o ľudových školách.

Návrh nového zákona o ľudovom školstve už je hotový. Vynímame z neho nasledujúce: Hospodárske opakovacie školy, ktoré boly len nariadením ministerským ustanovené, budú týmto novým zákonom potvrdené a zorganizované. Platy učiteľov tiež usporiada tento zákon.

A síce aj učítelia na školách náboženských a obecných budú mať zodpovedne doplnený plat zo štátnej kassy. Za to všetko podrží si štát právo disciplinárne nad všetkými učiteľmi. Aj pripravovne učiteľské podriadené budú prísne štátnemu dozoru. Krome škôldozorcov doterajších budú vymenovaní viacerí menší dozorcovia škôl.

Učiteľom sa tedy popravujú platy — čo biedne platení učítelia zaiste s radosťou prijmu — ale bude po ich slobode. Budú otrokmi liberálnej vlády, tak jako notári a slúžnoci. Keby vláda mohla ešte aj kňazov volajako dostať do rúk, potom by už ľud nemal viac žiadneho dôverného človeka na tomto svete, bol by odkázaný iba na židov.

Socialisti — živá organizácia.

Na veľikonočné sviatky sišli sa delegáti socialistických spolkov z celej krajiny do Budapešte na kongress. Musíme uznať, že socialdemokracia obrovským krokom napreduje. Ešte pred dvoma rokmi bolo tých delegátov tu len čosi vyše 200, tohoto roku došlo ich vyše 600. Zorganizovaných socialistov bolo roku 1902. okolo desiatich tisíc, teraz ich je už do 42 tisíc. Najviac socialistov sa nachádza v Budapešti, ale aj vidiecke väčšie mestá majú ich hodne. Socialistickí vodcovia nerobia rozdielu medzi národnosťami. Majú krome Maďarov aj Rumunov, Nemcov, Srbov, ba aj Slovákov. A na tom kongresse reční sa vo všetkých rečiach týchto. Tak aj noviny socialistické vychodia nielen maďarské, ale aj nemecké, rumunské, srbské, ba aj slovenské.

Mnohí sa nazdávali, že nábožní Slováci nikdy nestanú sa socialistami. Ale veru, žiaľ Bohu, už aj medzi našimi jesto veľa socialdemokratov. Toho dôkazom je, že na príklad murárskych socialistov bolo roku 1902. nič, roku 1903. len 206 a teraz ich je už 7969. To sú skoro všetko sami Slováci! Majú svoje noviny slovenské: «Staviteľský Robotník». Na Dolnej zemi majú zas roľníci v Békés Csabe vychodiace noviny «Slobodno Slovo».

My spýtali sme sa asi dvanástich našich murárov, že prečo sú socialistami? I povedali nám: «Preto, lebo socialisti nás netupia za to, že sme Slováci. Pomoceu socialistickej organizácie vydobili sme si povýšenie mzdy, poriadok pri prácach a potom schádzame sa, vzdelávame sa.»

Na otázku našu, zdá sa im, že socialistickí vodcovia zapierajú Boha a hrešia na kňazov, odpovedali nám: «To sa nám nepáči, a mali by sme radšej kresťanských vodcov. Ale nám vždy kričia, že však nám Františkáni a Karmeliti budapeštianski vyhodili slovenské bohoslužby z chrámov, teda že aby sme verili len Kristovi a nie kňazom, ktorí za nás nič nerobia.»

Rusko-japonská vojna.

Vo verejnej mienke o rusko-japonskej vojne nastáva obrat. I samé maďarské a nemecké časopisectvo, ktoré chvatom prijímalo a rozširovalo lživé zprávy o japonských vymyslených víťazstvách a o ruských porážkach, nahliadlo, že sadlo na lep japonsko-anglickým novinár-

ským agentúram. Z maďarských časopisov zasluhuje pozornosť «Budapesti Hirlap». Tu akoby na objednanie zjavujú sa články, z ktorých sa dokazuje, že by v záujme Európy bolo, aby z tejto vojny vyšli ako víťazi nie Rusi lež Japonci. Seriózní ľudia nepochybujú o tom, že Japonci začali túto vojnu veľmi ľahkomyslné a ich úspechy že sú dosiaľ len zdanlivé. Svojho cieľu, zlomiť vojenskú silu Ruska na mori, vôbec nedosiahli. Z ruských lodí je nateraz len jedna tak povážlivo porušená, že sa nedá upotrebiť. Jakonáhle prevzal velenie nad flottou kontreadmirál Makarov, ukazuje sa, že sú ruské lode v plnej sile. Japoncom nepodaril sa dosiaľ ani jeden útok, a ich námahy, poškodiť ruským lodiam a pevnostiam, vyšly na zmar. Naproti tomu je zistené, že na opravenie svojich poškodených lodí potrebovali viac času než Rusi.

To je šťastný ťah ruskej povahy, že sa ani nevýhodám udalostí zroniť ani šťastnejšiemu okamžiku zachvátiť nedá. Rusi pozerajú na vojnu celkom chladnokrevne, nepodceňujú nepriateľa, ale znajú i svoju silu. Predný denník petrohradský, «Novoe Vremja», upomína obecnstvo, aby k vôli vojne nepotratiť smysly pre páčivé potreby domáce. Tento časopis považuje japonskú vojnu za vojnu osadnícku, koloniálnu, ktorá nesmie zaujať všetek pozor pre seba. A, dozaista zo zkušenosti práve tejto vojny, súdi ten istý časopis tak, že nad všetky vojny významnejšie úlohy má teraz Rusko doma, že mu už treba pomýšľať na domáce reformy. Pre toho, kto ruským pomerom len trochu rozumie, je toto dosť zreteľná reč. Mysliaci ľudia v Rusku nahliadajú, že Rusku nestačí mocnieť na vonok, ale že sa mu treba upevniť doma rozšírením občanskej slobody, že treba dať ľudu nie len občanské povinnosti, ale i občanské práva. Vtedy že bude Rusko v skutku silné.

Pozvanie.

Nižna zemansko-dedinský potravný a úverný spolok bude dňa 10. apríla 1904. po poludní o 3 hodine v Nižnej v školskej miestnosti VII. riadne valné shromáždenie vydržiavať, ku ktorému údovia v smysle stanov povolávajú sa.

Predmety:

1. Vyvolenie dvoch údov k uhodnovneniu zápisnice tohoto valného shromáždenia.
  2. Zpráva správy o minuloročnom výsledku predostretie súvahy a udelenie absolutoriuma.
  3. Zpráva dozorného výboru a udelenie absolutoriuma.
  4. Uzavretie o rozdelení čistého osohu.
  5. Volenie dozorného výboru.
  6. Volné návrhy.
- Dozorným výborom prezrkúmané účty v miestnosti spolkovej ktokoľvek obzrieť môže.
V Nižnej, dňa 3. apríla 1904.

Správa.

Krešťania kupujte len u krešťanov!

Pešťbudínsky kat. delnícky kruh.

Náš Kruh (Práter-u. č. 33.) zariadil vo Veľkonočný Pondelok večierok spojený s tanečnou zábavou, ktorý vypadol nadovšet'ho očakávanie dosť skvele. Zábava pri dosť pekne zidenom počte starších, ako tiež i slečieniek a mladých ľudí trvala v tej najkrajšej a tichej nálade až do bieleho rána.

Kruh tento na budúcu nedeľu, to jest 10. t. m. usporiada zas večierok s poučnými prednáškami. Ďalej započne vyučovať ženský sbor všetky doteraz obnovené «Marianské piesne» v štvorspeve, ku ktorému cvičeniu povolávame sa všetky tie milostpanie a slečinky, ktoré sa už prihlásily. Učebné hodiny započnú sa v túto nedeľu od 5-tej hodiny popoludní a trvať bude, zakaiaľ sa všetky štyri hlasy nezriadia. Ktoré milostpanie a slečinky chcely by sa teď spevu učif, nech už v túto nedeľu nezameškajú sa prihlásiť. Ináč však i druhí hostia budú nám srdečne vítanými, keď si náš Kruh povšimnú.

Milodary poslali na kostol Lutišský:

Osvietený pán Jozef Vágner prelát a kanoník z Nitri 40 korún; osvietená hlavná kapitula Ostrihomská 30 korún; kapitula Baňskobystrická 20 korún; kapitula Kaločská 10 korún; dom pánov Cistercitov z Budapešte 6 korún; pán farár Lad. Vágner Cel-Dömölk 5 korún; Ráfael Illés z Türje 2 koruny; dom pánov Piaristov z Kečkemétu 5 korún; dom pánov Premontreiských kanonikov v Budapešti 4 koruny; Pavel Šlopek z Dlhého poľa 1 korunu; Pavel Šilhár zo Sempthe 1 korunu; Dominik Raiszkup z Ruttek 2 koruny; Ján Šolga z Bazinu 1 korunu 40 halierov; Ján Jehlička z Veľkých Šurian 1 korunu; Ján Brenkus z Rabšice 4 koruny; Michal Kliment z A.-Bágyom 4 kor.; Ján Straka 1 korunu; Anna Ádam 1 korunu a Anna Dziak (už druhý krát) 14 korún z Košic; Ondrej Majerik z Horného Hričova 5 korún; Lud. Kántor z Budapešte 50 halierov; P. Erzsi z Baranya-Vaszár 2 koruny; **Katolícky Kruh z Budapešti 7 korún 50 halierov**; Ján Fridrich zo Zvol. Miklósfalvi 2 koruny 70 halierov; Št. Višňovský z Tavarnoku 3 koruny; Ignác Gajnyák, hodinár z Jablonky 4 koruny.

Začo všetkým tuto spomenutým úprimne ďakujem. Pán Boh zaplať a požehnaj v mene chudobných farníkov privolávam

Ján Greben, farár lutišský.

***

Z Ameriky Cleveland Ohio, rodáci z Terchovej: Adam Murány, Matej Fondrk, Adam Vojtek, Jozef Bukovinský, Ján Janik, Jozef Davidik po Ďurovi, Adam Meško Quaček, Pavel Kafun, Lukáč Gázsó, Matej Podhorský, Adam Maruna po 5 korún, Adam Opšivanský, Ján Poliaček, Jozef Vojtek, Jozef Gázsó po 3 koruny, Mišo Krišťufík 2 koruny 50 halierov, Anna Murán 2 kor. 50 hal., Ján Krištofik 3 koruny, k zbierke tejto — ktorú previedol Ján Cabadaj s obetovaním 5 korún, prispeli: Ondrej Gajdošik z Klúčového 5 korún, Fero Vrábel z Bellej 5 korún a Mikuláš Židek z Bellej 1 korunu: dohromady

87 korún poslal Ján Cabadaj na rozpomienku bývalého jejich kaplána níže podpísaného pod heslom: «Bože pomáhaj a Matka nebeská neopúšťaj nás».

Za túto sladkú rozpomienku od milých Terchovcov a jejich krásnu obeť pre česť a chválu Božiu uprimne ďakuje a v mene chudobných farníkov «Pán Boh zaplať a požehnaj» privoláva so srdečným pozdravom

Ján Greben, farár.

Lutiša o. p. Ó-Besztercze (Trencsén vármegye).

Krajinský Púť do Lurdu.

Predsedovia budínskej Marianskej Congregácie, pod hlavným ochranstvom a arcipastierským požehnaním Jeho Eminencie pána Kardinála-Kniežaprimasa z príležitosti polstoročia od vyhlásenia článku viery o bezposkvrnnom počatí preblahoslavenej Panny, ľudový púť poriadajú do **Lurdu**, v ktorom každý uhorský katolík, mužský jako aj ženská, môže účasť vziať. — Hlásif sa môžu u vp. duchovného *Adolf Thym*, hlavného sekretára budínskeho kat. Kruhu, Budapešť, II., Toldy Ferencz-u. 30., u ktorého aj podrobný plán možno dostať.

V Budapešti r. 1904, v Kvetnú Nedeľu.

Heinrich Fieber,
direktor spolku sv. Imricha.

Adolf Thym,
hlavný sekretár budínskeho
k. Kruhu a preds. Congr.

Dr. Imrich Sebök,
katechét, predseda Congregácie.

Predbežná poznámka!

Čas odchodu pútu: 21. augusta 1904. — Ceny sú:

I. trieda s 8 dňovým zaopatrením	480 korún.
II. " " "	370 "
III. " " "	215 "
III. " len s bytom	185 "

Smer cesty: Budapešť—Viedeň—Innomosty—Einsiedeln (pútnické miesto) Genf—Paray-le-Monial (pútnické miesto) Lyon—Toulouse—Lurd—Lyon—Genf—Zürich—Innomosty—Viedeň—Budapešť.

Cesta potrvá 14 dní.

Ďalšie úpravy v podrobnom pláne.

Tažký úder je to na každého, keď pri liečení nemoce užívaný liek nespomáha. Preto môžeme pozdravovať *Eugena V. Felleru*, lekárniku pre jeho nenahraditeľný a nevyhnutelný liek: Fellerov Elsa-Fluid, lebo ho nielen v cudzozemsku ale aj u nás rozširuje. Fellerov Elsa-Fluid, ktorý už mnohým ľuďom aj život zachránil, na rímskej, nizzskej, parížskej, berlínskej, londýnskej výstave bol vyznačený a najnovšie dorábateľ obdržal aj strieborný odznak rádu španielskeho červeného kríža. Nesvedomiti napodobňovatelia na počutie tohoto všemožným spôsobom a pod podobne znejúcimi menami (ako na pr. Gold-Elsa-Fluid, Lujza-Fluid atď.) napodobňovaci Fellerov Elsa-Fluid a ešte tiež aj ochrannú známku padelali. Od takýchto neupotrebitelných napodobnenin vo svoj vlastný prospech nech sa každý chráni. Opravdový Fellerov Elsa-Fluid možno dostať (12 flášiek alebo 6 duplovaných flášiek aj s poštou za 5 korún) u dorábateľa **Eugena V. Felleru, lekárniku, v Stubici, Templom-u. 18. sz. (zahrebská stolica).**

Púť do Maria Celly.

Jako predošlé časy, tak aj v tomto bežiacom roku pôjde procesia do **Maria Celly** z obce Rybán a Chynobanského a chynobanského chrámu o 8. hodine ráno po malej sv. omši so slavným vystrojením na stanicu Rybanskú, odkiaľ vlakom sa pohneme o 10. hodine predpoludním, a na ktorý vysadnú všetci tí, ktorí tam budú už sídení. O 11. hodine predpoludním vo Veľkých Topolčanoch presadneme na iný vlak, ktorý príde od Prievidze na Nitru, potom v Izbegu presadnú a pôjdu na Frašták, Trnavu do Prešporka, kde prenocuje sa. 2. mája ráno o 4 hodine pútníci zložia svoju potravu furmanom a pôjdu na sv. omšu k prevelebným pánom Jezuitom. Potom po sv. Omši pôjde sa na stanicu zkadial zas o 8 hodine ráno budú sedieť na železnicu do Viedne. Kto by si žiadal program púťu, nech obráti sa na nižšie podpísaného zprievodcu v Rybanoch (trenčianska st.)

Bertalan Omelka, sprievodca púťu.

BESEDNICA.

Rozprávky z dediny.

XIV.

Dávno predávno stala sa táto udalosť. V susedství našom býval Peter Košťial gazda. Nemali sme ho radi, lebo bol človek sporný a bezbožný. Často vadil a pravotil sa so susedmi, a častejšie bolo ho vidno v krčme, ako v kostole. Ba v tom nachádzal radosť, keď rušil mohol nedeľnejšiu pobožnosť. Ľud pohoršil sa nad tým, ale Peter nič nedal na to. Rád bol, že domrzal druhých.

Bola nedeľa. Dedinčania hrnuli sa do kostola. Peter ale zapriahol voly a šiel zväzať.

— Zase robíte ziaľ Pánu Bohu a rušíte pobožnosť našu? Oslovil ho Štefan Melicher. Nemali ste dosť času k robote cez týždeň? Keď už vy nezasvätíte deň Pána, aspoň statku doprajte odpočinku.

— Hm, ľahko je vám, keď máte plné vačky a plnú komoru. Keby ja mal toľko, tiež by sa povaľoval a vyseďoval by v kostole. Čo si ale počnem. Keď nehluším, môžem počúvať ako mi škrkajú črevá. Nedeľa alebo robotný deň, to je mne jedno.

— Len že svätá ci-kev naša ináč učí.

— To chcete povedať že kňazi! Viem ja to dobre, ale veru keď detiská moje začnú kričať: «Nanka, dajte chleba, hladné sme», darmo by im hovoril: «Choďte na faru k pánkovi, ten vám dá», lebo veru ani on, ani iný nedá im.

— Vašou povinnosťou je o deti starať sa, však sú

vaše. Ale mýlite sa, keď hovoríte, že druhý nedá im chleba. Veru, veru dá im voľakto, len že vy pohanisko, práve na toho nemyslíte.

— Kto že im dá? Nikto, len ja. Rozumejte, bezo mňa umreli by hladom, odpovedal Košťial hnevliivo. Čo tárate také sprostosti. Vy kolko máte, a dali by ste im čo len suchú kvôrku? Ani čo by sa hladom vyvrátili, lebo ste skupáň starý.

— Ja vám len toľko hovorím, že má voľakto starosť o vaše deti.

— Ale veď už vybuchnite kto je on, a kde býva, zaraz pošlem k nemu hladných mojich krkavcov.

— Boh Všemohúci je ten pomocník ku ktorému takto sa modliavame: «Chlieb náš vezdajší daj nám dnes». Veď aj ja som bol chudobný. Menej som mal ako vy. Ba nič som nemal jedine tú pevnú nádej, že Boh dobrotitívny neopustí usilovného a statočného človeka, ale požehná prácu jeho. Hlušil som aj ja, ale v nedeľu nikdy. Zasvätil som deň tento, lebo je to deň Pána, ktorý nebe a zem stvoril, a stará sa o každého. Šiel som do kostola aj s mojimi. Tak robili aj starí moji, Pán Boh ich oslav, a môžem vám povedať, že Boh mnoho násobne vynahradil mi to, že som zasvätil deň jeho, a že som doprial odpočinku jak sebe, tak i statku.

— Taký odpočinok aký vy máte, rád by mal, pomenať Košťial posmešne.

— Oprobujte. Robte tak, ako ja som robil cez celý život.

Košťial meravo hľadel na Melichera. Popúdila ho nečakaná odpoveď, nevedel kam z konopí.

— Čujte čo vám poviem, pokračoval Melicher gazda. Vy teraz pojdete do poľa, kým druhí do kostola. Hovoríte, že budete zväzať, teda zarábať chlieb; ale ja viem, že vaša práca nebude hodná dobrého slova. Prindete domov, budete sa ponosovať, že ste ustatý, že zaslúžite oldomáš. Pôjdete do krčmy, vypijete tej gebule židovskej, tá omámi hlavu vašu, tak, že zajtrašia robota ešte menej bude stáť, ako dnešná. Teda čo vyhráte? Nič! Máte čistú škodu. Peňazi nemáte, budete piť na-borg, len že borg vždy je dražší, ako hotový groš. Robte tak, ako ja robím. Zasväťte nedeľu, nechajte statok v pokoji, a oddýchnite si aj vy, len že nie v krčme. Nadobudnete silu a zostanú vám peniaze.

Košťial mlčal. Zdalo sa, že rozmýšľa má-li prijať radu, alebo nie?

— No daj ruku susedovi, hovorí bojzlivým hlasom žena Košťiala. Veru dobre ti radia. Ako by nám dobre bolo, keby si tak robil, ako ti kážu.

— No dobre, oprobujem, ale bou prissám, ak uvidím, že je mi na škodu nedeľnejšie postávanie, na krky vám pošlem tých mojich hladošov. Viete, všetkých kolko je ich.

— Dobre! Tu je ruka, odpovedal Melicher súc celý blažený nad týmto prevratom. Nielen deti prímem ale aj vás s gazdinou, ale musíte zaslúbiť že v nedeľu a vo sviatok budete chodiť do kostola. Po službách božích zostanete doma, a nepôjdete viac do krčmy. Ak nemáte

čo čítať, dám vám novinky a knižky. No sused, vykonáte čo žiadam?

Košťal škriabal sa za uchom, mrmlal čo si, ale konečne odhodlal sa.

Podali si ruky.

Jak blažená bola Helena, manželka Košťala! Srdce jej naplnila radosť, oči ale kúpaly sa v slzách. Ach, keby len zadržal čo sľúbil! Keby bol od prvku tak robil! vzdychala.

— Nech vám Boh zaplatí, zehnal Melichera.

Ten poberal sa do kostola. Nikdy nebol tak blažený ako teraz. Zdalo sa mu, že svätý na oltári usmievajú sa naňho. Hľa aj to Jezuliatko vystiera ručičky k nemu. Aj pán farár ako čo by z jeho srdca čítali slová Božie, práve o dobrých skutkoch kázu. On taký skutok previedol, preto je tak blažený. Pomodlí sa aj za suseda. Prosi Boha, aby posilnil ho v predsevzatí.

Košťal panoval nad sebou. Držal sa sľubu.

Prišla sobota. Večer pýta sa gazdinej:

— Helena, vyprala si mi košeľu?

— Akože.

— Preto sa pýtam, lebo zajtra pôjdeme do kostola.

— Nech ťa Boh požehná za to. Áno, pôjdeme do kostola. A od veľku každú nedeľu. Uvidíš Peterko, lepšie sa nám bude vodiť ako dosiaľ.

V nedeľu ráno Košťal obliekol sa čisto, a ledvi vedel vyčkať, kedy budú sozváňať. Keď konečne ozvaly sa zvony, vybral sa so svojimi do chrámu Pána.

Ľud zvedave hľadel na zástup, lebo také volačo ešte nevidel. Veru, veru Košťal zriedkavý hosť bol v chráme Božom. Čo sa stalo s ním? Nik nevedel, iba Melicher.

Tak to šlo z nedele na nedeľu. Kedy-tedy prišiel Melicher, a čítal dačo poučného a zábavného. Tak chytro prešiel čas, ani sa nenazdali, už bol večer. Po večeri obzreli statok, a ľahli si. Na druhý deň jak veselý a spokojný bol Košťal! A jaký bol v pondelok, taký zostal cez celý týždeň. A dobrá jeho vôľa prešla na celú rodinu. Snáď v celej dedine nikto nebol tak spokojný, ako títo ľudia. Tak to šlo z týždňa na týždeň.

Melicher čakal, kedy pošle sused svojich hladných krkavcov k nemu pre chlieb. Ale veru márne čakal. Konečne nemohol sa zdržať, takto oslovil Košťala: No-že sused, kedy pošlete pre chlieb?

— Neni zapotreby. Dáva nám «ktosi», do sýtosti.

— Dáva? A kto?

— Nech vás požehná s dvoma rukami za to, že ste ma priviedli k nemu. Boh sa stará o nás. Chváľme sväté meno jeho Amen.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	... ..	4 koruny
na pol roka	... ..	2 koruny
na štvrt' roka	... ..	1 koruna.

«Kreštan» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

***

Vestník duchovenský. Pavel Novák, opát, kanonik prešporský, ozdobený je od sv. Ota titulom protonotára apoštolského. — Štefan Hlavatý stal sa správcom fary v Barte. — V Jesenici (Trenčianskej) zomrel dňa 17-ho marca Ján Horecký, tamojší dekan a farár v 73. roku života. R. i. p. — Dr. Jozef Lányi, prelát, kňaz biskupstva b.-bystrického, obdržal opátstvo lekárske. — Michal Bajor preložený je za kaplána do Lúžnej a Florian Tománek do Lokce. — Pavel Blaho, spisovateľ slovenský, investovaný je na faru v Egbelloch.

Zasnúbenie. Pán Milan Harminc, staviteľ v Pešťbudíne, zasnúbil sa so slečnou Annou Holzovou v Žiline. Srdečne blahoželáme!

Vysoký vek. V Stolive pri Kotore po tieto dni umrel statkár Luka Mirkovič v 109. roku života. Bol 40 rokov matrósom, za života mnoho fajčil a veľmi ľúbil kávu. Chorý takmer ani nebol a býval vždy bodrej, veselej mysle. Ešte v deň smrti veselo si vyspevoval.

Šialený professor. Juraj Vadász bývalý kňaz a professor v Trnave, ktorý neskoršie vystúpil z kňazského stavu a v Nových Zámkoch dostal zamestnanie, ako nebezpečný choromyselný odvezený bol do nemocnice v Ostrihome. Nešťastného človeka zkazila pijatika.

Assentírka v Turci bude sa odbyvať: dňa 13. 14. a 15. apríla v Štubnianskych Tepliciach a dňa 18., 19. a 20. apríla v Turčianskom Sv. Martine.

Nesvedomití dobytčí lekári. Jozef Holéczy, Alexander Hegedús a Max Urányi (Ungár), dobytčí lekári v Pešťbudíne defraudovali 20-halierové pyplatky, ktoré za prehliadanie zaklatých sviň od údenárov a hostínskych vyberali za dlhší čas tak, že defraudovaoá summa vyrástla na 35.509 korún 80 halierov. Trestný súd nameral za to každému po dva roky trestnice.

Uhorsko-amerikanská čiara. «Cunard Line» uhorsko-amerikanský loďný chod na rok 1904 už teraz úplne zastavil hodnoverný cestujúci plán, dľa ktorého v dvoch týždňoch, asice mimo lode, ktorá 2-ho apríla sa pohne každý druhý utorok, pohne sa loď s Fiumea. — Dľa nového a hodnoverného plánu 2-ho apríla pohne sa «Slavonia», 19-ho apríla «Karpátia» a 3-ho mája «Panonia»

s Fiume do Ameriky. — Od tohto času, počnúc každý druhý utorok pustí sa na cestu jedna uhorskej čiary a pre 2000 cestujúcich zariadená veľká loď. Tieto lode sú tak utešene zariadené, že páru ani nemajú. Aj pre cestujúcich v III. triede sú skvôstne a dobre zariadené s peknými kúpelami a s osobnými izbami na fajčenie. Cestujúcich v III. triede tiež po páre alebo po štvorke usidlí v izbách veľkej lode, a takto muž so ženou alebo celé rodiny osobitne môžu cestovať, a za dva dni pred odcestovaním lode majú zdarma zaopatrenie vo Fiume. Počas cesty cestujúci III. triedy tiež každý deň tri rázy dostanú dostatočné a čerstvé pokrmy ba aj víno a ovocie. — O uhorsko-amerických loďochodoch zdarma dá vysvetlenie Centralná kancelária v Budapešti (Vigadó-tér 1. č.).

Srbskí kráľovrahovia v pensii. Srbský kráľ konečne urobil rozhodný krok: poslal do pensie dvanásť z tých dôstojníkov, ktorí zavraždili kráľa Alexandra a kráľovnú Dragu. Kráľovský rukopis 1-ho apríla uverejnil srbský úradný časopis. Medzi pensionovanými je aj podplukovník Mišič.

V taký čas, ako na začiatku jara, hospodárske obecnstvo zaplavujú veľkým počtom a mnohosľubujúcimi lichotiacimi a cifrovanými menami okrášlené kosové cenníky, plakáty a obežníky. Jeden obchod nad druhým lepšie licituje a vychvaľuje svoje kopy do nekonečna. To nie je zriedkavosť, že také obchody jeden druhý ohovávajú, a práve tak aj ich výrobky, len aby s tým na svoj mlyn vodu narazily. Kto túto okolnosť len troška pozoruje, hneď zbadá vyčnievajúce koňské kopytá, že také závody dobrosrdečnosť gazdovského obecnstva cheú na svoj prospech obrátiť. Toto je najnovší, pohodlnejší spôsob ku využitiu kopy kupujúceho obecnstva, ako «vigéci» pustošiacie kobilky, ktoré zákon zakázal. Varovanie sa teda je až veľmi svrchované a miestne! Aby ste takýmto využívajúcim a figliarskym obchodníkom na lep nesadli, odporúčam kopy kupujúceho obecnstvu, a práve tak aj obchodvedúcim pri potravných spolkoch do pozornosti jednu výtečnú, na ocelovo-technickom poli zostavenú so známku «generála Dewetta» z deľovej ocele vyhotovenú kopy. Táto kopy zhotovuje sa z deľovej ocele a prímiešaných spolučiastok, čo je majetkom a tajnosťou fabriky, vo svojom obore nedostiziteľné. Tieto kopy sú patentované a zákonom chránené, padelenie ich sa prisne tresce. Majiteľom patentu je obchod: *Pavel Sohr*, Szill (Somogy-megyé), ktorý závod je jediný dorábateľ a rozposielateľ deľovo-ocelových kôp «generála Dewetta», ktorým

komukoľvek na požiadanie na tieto kopy pofahujúce sa akékoľvek vysvetlenie za darmo poslúži. Práve tak darmo pošle jeden obrázkový cenník, kto si ho na dopisnici požiadá. Tento chýrny závod a práve tak aj jeho vyprobované kopy odporúčame do pozornosti hospodárskemu obecnstvu, prv než by sa kde-inde pre kopy obrátilo. Bližšie vysvetlenie viď v ozname.

Oklamaný anglický kráľ. Policia mesta Kopenhágy s veľkou horlivosťou pátra po jednom dánskom poručíkovi asice rovno z poverenia anglického kráľa. Poručík Kjörgaard anglického kráľa špatne dostal o 15.000 korún. Kjörgaard pred tým mal pekné postavenie pri jednom spolku zaoberajúcom sa s chovom koní a jako taký obznámil sa s viacerými úradníkmi žrebínca kráľa anglického. Ponevác ho nemohli k ničomu upotrebiť, prepustili ho zo služby a pomaly vyšiel na vnivoč. Vtedy prišiel na tú myšlienku, že na základe svojich anglických známostí zaopatrí si pár groší. Odstoval do Londýna, navštívil jeden kráľovský žrebinec a «kúpil» štyroch plnokrvných koňov za 15.000 korún, údajne z poverenia jedného dánskeho kone dochovávajúceho spolku. Platíť však neplatil, čo v Anglicku vôbec nevzbudilo žiadneho podozrenia. O obchode upovedomili aj kráľa a Edvard VII. poručíkovi udajno ešte gratoval. Kjörgaard potom požiadal si peňazí, s koňmi šiel domov do Dánska a pravdepodobne ich aj predal. Ponevác však kúpna cena nijak neprichádzala, náčelníctvo žrebínca vec oznámilo kráľovi, ktorého vec náramne rozhnevala. Diplomtickou cestou hneď priviedli do pohybu políciu v Kopenháge, ktorá klamára pravda veľmi horlive hľadá, no posavád bez výsledku.

Zvláštna náhoda. V meste Chebe (Česko) zvláštnou, zriedkavou náhodou ratoval sa jeden zámočnícky tovarýš od istej smrti. Tovarýš chcel spáchať samovraždu, lebo ho milienka opustila. Vo svojom žiali skočil s jedného 25 metrov vysokého mostu vystaveného ponad železničnú dráhu. Keď skočil, práve v ten okamih došiel pod most jeden vojenský vlak a tovarýš podivnou náhodou padnul na jeden taký vozeň, na ktorom bolo seno pokryté plachtou. Prievan rýchle uhaňajúceho vlaku ale tovarýša ďaleko odhodil s vozňa a tu mal tiež obrovské šťastie, lebo odletel na viac metrov a spadnul práve do jedného dost hlbokého vodou naplneného jarku, kde sa mu nič nestalo, lebo studenou vodou ochladený vyplával na breh. Tovarýš, že ho Boh tak podivným spôsobom zachránil, urobil sľub, že viac nikdy ani len nepomyslí na taký veľký hriech jako je samovražda.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **Géza-utca 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno-náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33 $\frac{1}{2}$, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárske, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4 $\frac{1}{2}$ %-tovej požičky bez všet- kého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Bohatý žobrák. Pred kostolom Servitov v Pešťbudíne asi od 36 rokov stával chromý žobrák Mikuláš Béres a živil sa z milodarov. Po tieto dni povadil sa a pobil s druhým svojim kollegom a bol odvedený na políciu. Pokutovali ho pre vystrájanie škandálu, a ponevác sa protivil, vypovedali ho z hlavného mesta. Odviedli ho do domu pre postrkovaných, a keď ho tam dľa naloženia prekutali. v otrhanom jeho kabáte našli zašitú sporiteľničnú knižku na 14.000 korún. Potom vysvitlo ešte, že má v svojom rodisku v Laczháze viac domov a pozemkov. V celku má 35.000 korún majetku.

Pálenka a fajka. Jeden Olách (rumún) sedliak šiel domov so svojou ženou a troma dieťkami z jarmoku z Veľkého Bečkereku. Na jarmoku sa v krčme dobre podnapil a tak, keď si na voze zapaloval fajku, nedal pozor, že kam zápalku odhadzuje. Zápalka padla do slamy, slama sa zapálila. Kone sa zlakli, zračovali, a gazda vypadol z voza a zabil sa. Jeho žena síce chytila liace, lež zdurené kone až na kilometer cesty cválali s vozom, kým sa voz neprekotil. Ženu na smrť pokaličilo, a tých troje detí celkom shorelo.

Besný pes v Hute Muránskej (gem. st.) pohryznuť Mariu Gyurgyák na ruke, keď na chrbáte batoch zo senom niesla. Chlapi sa dali s kolma do prenasledovania toho psa, ale ušiel a na ceste pohryzol ešte 14-ročného obločára Pavla Fórusz, ktorý sa zo sveta domov navracal. Na ďalšej ceste ale postretnul ešte jedného chlapa, ktorý kravu viedol; tú kravu pohryzol. Taktiež v Malej-Revúci a na Zdychave narobil podobné paskalosti. Obecné predstavenstvo odoslalo všetkých pohryznutých ľudí do Budapešti do ústavu «Pasteur». Krem týchto pohryznuť ešte i mnoho psov v obci tejže. Azda by nebolo daromné, keď by sa daň od psov u nás vyššia nežli 1 kor. zaviedla, lebo vtedy psa by si držal len ten, komu je nevyhnutne potrebný, kdežto kto by si ho pre passiu chcel držať, nech by zaplatil.

Vážne upovedomenie pre hospodárov. Množstvo podakujúcich a vďaka činiacich listov svedčí, že «generála Dewetta delovo-ocelová kosa» je významného druhu dobrá kosa. Kto si teda vie dobrú kosu vážiť, nech sa obráti s dôverou ku pánu Pavlovi Sohr, Somogy-Szill, ku jedinému dodavateľovi týchto kôs, ktorý každého na čas a statočne vyslúži, na otázky a dotazy obratom pošty odpovedá, Cenniky zdarma a franko posielá, Obsirnejšie možno sa dočítať na 14-tej strane v ozname.

Opozdené dedictvo. V Trieste v hoteli «Oriental» zastrelil sa 1-ho apríla jeden 24-ročný mladý človek menom Fridrich Erber, pochádzajúci zo Štýrska. Erber bol bez zamestnania a chcel si najst písárske miesto, ale márne hľadal. Preto rozhorčený stal sa samovrahom. Sotva odniesli mrtvolu z hotelu, prišiel ta listonoš a doniesol Erberovi list, v ktorom mu tetka píše, že od jedného pokrevného zdedil veľký majetok.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdalí je spoľahlivý ten alebo onen ústav sprostredkujúci požičky? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele,

jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Főidhitelintézete» v Budapešti.

Zo zlého pochádza len zlé. Adam Jaško, roľník v Zemanskom Podhradí — ako z Trenčína sdeľujú — ukradol v tamojšom lese za fúru dreva a aby sa s horárom nestretol, drevo viezol dolu jedným strmým brehom. Jaško v ceste tak nešťastne padol s voza, že sa dostal pod fúru, ktorá ho zabila.

Pravotár vo väzení. Viedeňského advokáta dra Jozefa Orlovského, ktorého rakúsky súd kurrentoval pre defraudovanie 300.000 korún a i pre iné rozličné klamstvá, vo Varšave ruská polícia chytila v jednom hostinci. Orlovského vydajú viedeňskému súdu.

Proti náhlemu vstávaniu. Znamenitý odborník pre choroby čuvové dr. Selden tvrdí, že náhle prebudenie sa zo sna a vstanie z postele, môže mať za následok príčinu ku šialenosti.

Púť do Rímu a do Palestíny. Rozličné púte, ktoré v mesiaci apríli chystajú sa do Ríma, spolili sa s púťom tým, ktorý pod vedením čanádskeho biskupa *Dessewffyho* pohne sa dňa 12-ho apríla.

Dľa toho tedy všetci pútnici po suchej zemi na čiare poludňajšej železnice s osobitným vlakom cez Kanížu-Pragerhof-Cormous až do Rímu budú cestovať. Pohnutie, to jest odcestovanie stane sa z nádražia poludňajšej dráhy (na budínskej strane) dňa 12. apríla popoludní o 4. hodine.

Všetci tí, ktorí sa chcú ešte pripojiť, nech sa čím skôr o bez odkladu hlásia v centrálnej edstujúcej kancelárii v Budapešti (Vigadó-tér 1.), lebo tí, ktorí sa budú hlásiť už po skončení potrebných záležitostí, len pri železnici budú vzatí do povahy.

Zpomedzi uhorských púťov pri svojej zriedkavosti na veľký záujem môže rátať púť, ktorý povedie dňa 29-ho apríla z Budapešte dr *Ferdinad Wolafka*, debrecenský volený biskup. Paletinský púť tento pôjde cez Konštantinopol do Jeruzalema, po skončení púťu ale osobitne sa prihlasiacimi do Egyptu. Všetkých tu spomenutých púťov cestujúce plány možno zdarma dostať v centrálnej cestujúcej kancelárii v Budapešti (Vigadó-tér 1.)

Púť do Vamberíc. Jako každý rok, tak i tohto roku pôjde processia dňa 29. apríla z Jablonice (nitr. stolica) do Vamberíc. Ráno o pol 4-tej sadneme na železnicu. Na Velehrade sa zídeme s Lanickom. Odtiaľ pôjdeme na Sv. Hostín a Sv. Kopeček. Cesta bude trvať 9 dní, ponevác pôjdeme aj na Hostín. Železnica bude stáť voľačo viac, jako lanského roku, preto sa cena neurčuje. — V Jablonici (nitrianska stolica), *Pavel Pinkava*, sprievodca púťi.

Kreštania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Nevimiatko.

Oznam.

Úctive dávam v známosť, že brožúry nášho vrelemilovaného velebného pána pátra *Zaoska* «**Tridsaťročné jubileum**» a «**Odrobinky svatby kany galilejskej**», ktoré on jakožto veľký dobrodinca chudoby obetoval čo milodar na sriadenia nového kostola Lutišského, sú ešte vždy u mňa k dostaniu.

Preto láskave prosím všetkých dobrodinco chudoby, aby sa ešte hlásili o tieže knižočky. Kto má dobré srdco a chudobu miluje, nech že si neľutuje tých pár halierov poslať na ten vznešený cieľ. O podporu sa utieka 160 chudobných rodín, ktoré len s pomocou dobrých ľudí sú vstave svoj nový kostol, ktorý behom tohto roku vystavený bude, do poriadku dať.

Naša vrúcna modlitba za dobrodinco, nech preráža nebe, aby milosrdné srdcia pred trónom Božím došli milosrdenstva.

Lutišša o. p. Ó-Besztercze (Trencsém.)

S hlbokou úctou *Ján Greben, farár.*

DOPISY.

Spišské Hanušovce.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Ráče byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kreštane» uverejniť.

U nás v Hanušovciach m. mesiaca sme mali údovia «*Potravného Spolku*» valné shromaždenie v rímskokatolíckej škole popoludni o tretej hodine. Všetci údovia Spolku boli shromaždení. Krom nás však bolo asi 30 ženských medzi námi, ktoré sebe od dávna žiadali počuť krásnu reč s úst nášeho prevelebného pána farára čo predsedu nášho Spolku. Prišli k nám aj so susedných dedín prevelebný pán farár z Keľova Viktor *Váagner* aj p. učiteľom Augustinom *Schwartz*, s rychtárom a viacej občanmi, ako aj prevelebný pán František *Háber* z Veľkej Frankovej s viacej údami, ktorí sú v našom Spolku.

Prevelebný pán farár Peter *Kravec*, ako predseda Spolku otvoril reč s tým krásnym pozdravom «*Pochválen Pán Ježiš Kristus!*» Načo bola utešená reč o minulosti to jest o obchodníctve asice že: ako to vyzeralo pred pár rokmi keď sa náš krčmár Eber *Appel* pred 25 rokmi prišiel z Galície zo Šonca do našej obce a nemal nič, nemal sa ani kde umiestiť. Dnes však má už krásny dom,

sklep aj krčmu; jeho syn sebe kúpil zas krčmu od *Gergely*ého za 14.000 korún a tak sú oba bohatí; a koľko druhých zbohatlo u nás do tých čias, kým sme boli ich zlaté «*teľata*» a kým sme neprišli na tú dobrú myšlenku (povedomie), ako by sme mohli našej biede a našej núdzi odpomôcť, to ani v pamäti nemáme. Pred dvoma rokmi založili sme sebe «*Gazdovský Potravný Spolok*» s maličkou summou s 2110 korunami a tak minulého roku sa predalo tovaru za 31.000 korún. Čistý osov obnášal 425 korún 46 halierov, z toho dostanú účastinári 10 percentov, to urobí 211 korún. *Ján Kovalčík*, učiteľ dostane honorár 40 korún ako riaditeľ pivnice a nápoja, a dve ženské, ktoré zamestnané sú v spolku, dostanú ku ročitej službe 24 korún 46 halierov a 150 korún sa priloží k rezervnej základine. Okrem toho dostal každý, kto v spolku za hotové peniaze kúpil tovar, dva percenty, to urobí 400 korún.

V krčmách sa predávala pálinka 1 liter po 72 haliere za hotové peniaze, u nás v spolku sa predáva po 64 haliere a predalo sa pálenky do roka 7035 litrov a tak ostalo vo vačku našim gazdom 562 korún a 80 halierov, len z toho, čo platili pálenku 8 halierov lacnejšie ako v krčme 1 liter; za víno v krčmách platili za takú «*kapušnárku*» za 1 liter 80 halierov a v spolku dostane za 64 haliere. Pritom sa ale zgzadovalo asi dva ráz tolko, ako pri pálenke tak aj pri petroleju, za ktorý sa u žida platil liter 40 halierov a v spolku len 30 halierov. Koľko sa pritom zgzadovalo? Ďalej pri masle a vajcoch atď., to by ani neuveril taký, kto sa do toho nerozumie.

Preto milí čitatelia hovorím, zakladajte potravné spolky všade! Nech nechýbi v žiadnej obci! A vy gazdovia, remeselníci, domkári buďte v tom najlepšom spojení s vašimi duchovnými spolu, a tak vám bude Pán Boh na pomoci.

Ján Kovalčík, učiteľ a organista.

***

Slaná Studňa.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráče nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kreštane».

Po dva rázi som dal známosť drahým čitateľom «*Krešťana*», že čo sa znamenitejšieho stane tu medzi Slováci v stolno-belohradskej stolici bydliačimi, vždy som hotový to sdeliť.

Hľa už aj v našej obci sa otvoril potravný sklep spolkový zo 195 údov a 500 účastinami. Radosť sa vyjavuje každému údovi na tvári a jejich rodine, ba školské deti a mládenci, ženy, chlapi, chudobní a bohatí všetko to kričí po ulici poďme do nášho sklepu!

A naše ženičky nevedia si prechváliť všetko čo odtiaľ donesú, bo u nás je tak tvrdšej natury ľud, že až sa len s opilým nezijdeš, ináč žaloby nečuješ.

Drahí čitatelia! V minulý rok som čítal v nemeckých novinách, že jedon roľník si porátať domáci výdavok potravných článkov menej, jako za ten čas, dokiaľ nemali spoločný konsum. Teraz teda rátajme si na kaž-

dého obyvateľa len po 25 zlatých, nuž uvidíme, že v jednej obci do 8 aj 12.000 zlatých zostane, za ktoré môžeme vyplatiť porcie a deti zašatíť.

«Pressburger Tagblatt» v jednom článku píše, že v čulajšom čase neni väčšej nedbanlivosti v katolíckej rodine jako tá, keď katolíkov nechodí katolícky časopis. Keď by každý katolík posluchol katolícku svätú cirkev, liberalizmus by tak prešol, jako španielský mešťanosta s jeho nenávisťou naproti cirkvi katolíckej, vtedy, keď dal z väže zvony strhnúť a do hlbkej pivnici zamknúť. Onedlho ale keď mešťanosta onezdravel, vtedy na svoju rodinu kričal: «že jako je to, že však on dal zvony do pivnici zamknúť a predsa hučia v jeho izbe». Hľa, zázrak Boží, na ktorom chcel zvíťaziť protestant slobodomýselný. On myslel sebe, keď zvony zvolávajú národ k pochvale Božej a rozhlasujú Všemohúcnosť jeho, to sa musí znivočiť.

A tak prejde aj v našej krajine liberalizmus, ale len vtedy, keď my katolíci budeme tak konať svoju neohrozenú povinnosť, jako konali Búry počas svojej války, to jest, keď sa navrátili do svojej domoviny a našli všetko spustošené, tak že sa nevznali kde stoja, až napokon jeden malý chlapček prehovoril k otcovi takto: Tatičko môj, tu pri tomto brehu stál ten krásny kríž, ktorý keď začali hľadať, našli ho všetok dostrielaný, verný kresťania však kríž zas oznove obnovili, postavili a z usilovnosťou pracujú ďalej.

Preto volám:

Alleluja chváľme Boha! Boha svojho!

Ludák, mladý P. B.

***

Trubín (Tekovská stolica.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vel'actený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak laskavý týchto pár riadkov v našom oblúbenom «Kresťane» uverejniť.

U nás jako by vymreté bol všetko; od istého času ani len slovíčka sa nikto neopováži od nás niečo sdeliť pre «Kresťana».

A preto ja sa chytám pera — jestli mi to pán redaktor dovolia, aby som tu na tomto mieste mohol té naše pomery opísať. Neidem sa chváliť, lebo k tomu ani príčiny nemám, ponevác my sme tu veru veľmi zaostali všetci občania nášho okolia.

Obec naša leží na severnej strane tekovskej stolice, preto aj môžem povedať, že je v tom najneurodnejšom kraji tejto stolice; svedčí o tom aj tá okolnosť, že nemôžeme všetci tu doma vyžiť, ale jak sa jar započne musíme sa — vlastne mládež — do okolitých majetnejších krajov rozísť, živnosť pre seba a pre svojich vyhľadávať. A toto vandrovanie čez celé leto je veru nie k osohu našej mládeže, lebo táto prichádza naspak zkažená tak duševne jako aj mravne. A aby sa tomuto zlému odpomohlo musia sa k tomu tí mudrejší a seba vedomejší občania postarať, že by sa to, v čom sa mládež čez leto v cudzom svete skazila, aspoň v zime čez dlhé večere nahradit mohlo. K tomu však primeranejších pro-

striedkov nieta, jako by byly: čitacie a vzdelávajúce spolky. Ale Bohužiaľ, u nás takých veru ešte niet. Sú u nás už takí ľudia, ktorí by si toto priali, ale čo-že keď je ich málo; keď aj kde-tu slovo prehovorí za takéto ciele, bývajú udusení z väčšinou tých neprajníkov, ktorí by za pálenku hoc čo, aj to najhoršie odhlasovali, len aby na spolkový dom nemuseli nič dať. A takto je to s nami aj pri konfesionalnej škole.

Za takéto spolky by sme sa mali predovšetkým s farským úradom o to postarať, a konečne aj celá obec; ale táto Bohužiaľ veru ani krížom slamy nepreloží. Ponevác však sme si m. roku nového rychtára vyvolili a to čo viac s tým odôvodneným a predpokladaním, že tento snád predsa povšímne si nás a uzná to za potrebné: teda starať sa bude o blahobyť občanstva. Ale veru ani tento o takéto veci starosť nemá; slovom, nastúpil starú kolaj, po ktorej ide tak, ako bývalý, napriek tomu hoc sa aj jemu jeho predchodcovo uradovanie neľúbilo. A tak sme zas len tam kde sme boli; ani len krok napred sme nespravili.

Jestli mi dovolíte, pán redaktor, opíšem ešte jednu udalosť a premenu v našom farskom úrade, čo už aj bolo podotknuté v «Kresťane».

Od kedy zažakoval náš milovaný staručký pán veľkomožný dekan, dostali sme za farára v osobe Jána *Matašoviča*, bývalého farára v Hronci, ale tento Bohužiaľ u nás neviem či jednu sv. Omšu odslúžil, lebo onezdravel a aj zomrel. Ale nás všemohúci Boh nenechal dlho v tomto zármutku a to síce preto, že sl. baňskobystrická kapitula (lebo teraz biskupa nemáme) poslala nám výtečného muža a dobrého kazateľa za administrátora v osobe Alojza *Maršaleka*, ktorý veru bol už potrebný; len keby to dal Boh, že by nám ho aj za farára nechali. Tento by našu mládež istotne priviedol na dobrú cestu, o ktorej sa bol ráz i lovčiansky notár vyslovil, že takej samopašnej čeladi nieta v jeho okrese, jako je trubianska, čo nás starších veru nemilo sa dotklo.

A preto si želáme takého farára, ktorého kázne robia dobrý dôjem na ľud. Dal by Boh, žeby mali aj dobrý účinok!

K.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

T. K. Školský poplatok neni všade rovnaký. Koľko treba u vás platiť, to sa dozviete od vašich spoluobčanov.

V. J. Píšte na túto adresu: Štefan Janovčík, Liptó-Likavka o. p. Ružomberok.

K. P. Tej firmy nemohli sme tu najst. Ale keď zbudne nám času budeme sa ešte o nej dozvedieť a upovedomíme Vás o výsledku.

X. 3. Celé meno ste si mal podpísať.

Drotár. O tých vašich pomeroch písali sme už viac ráz; váš dopis je tedy zbytočný.

Občan. O tom «Közmüvelődési egyesület»-e len tolko poznamenat vám môžeme, že je síce spolok, ale len taký, že údovia toho spolku nemajú praziadných práv. Teda Vy len platit smiete.

T. T. v K. Ani v žiadnom kat. chráme nesmie sa za Kossutha žiadna slávnosť odbavovať, lebo Kossuth nebol katolík.

«Gazdina» A. M. vo V. Kvety «begonie» majú barvu najčastejšie tehlovo-červenú; ale sú ešte potom aj tmavo-červené, pomarančové, žlté, ba i biele druhy. Veľkosť toho kveta je priemerne 1—12 cm. Druhy «begonií» sú trojaké asice: 1. Begonia rex (kráľovská), len pre list pestovaná; 2. Begonie bulvové, ktoré krásne kvitnú a na zimu — mimo bulvi — odumierajú a 3. Begonie stále zelené a krásne kvetúce. Objednať ich možno aj u Mauthnera, VII., Rottenbiller-u. Ďalšie vysvetlenie pestovania dostanete istotne s objednávkou. Tomu p. «K. J.» zdeľte, že bôlhojové semä môže dostať u Jána Duchaja v Blatnici (Turčianska stolica).

N. S. Len v budúcom čísle.

P. R. vo V. Š. Kolko peňazí musí tam mať človek pri sebe, to Vám veru povedať nevieme. — Noviny dali sme Vám posielat i jedny i druhé.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreššana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Ježiš priateľ dietok. Modlitby a piesne (80 s nótami) pre kat. školské dietky. Cena v plátne viazaného výtisku 70 halierov. Strán 344, piesní 248. — Táto knižka behom desať rokov päťkrát vydaná bola, dovedna v 48 tisíc výtiskoch. — K dostaniu je u pôvodcu Štefana Janovčik, farára v Likavke, ostat. pošta Liptó-Rózsahegy. Za vopred zaslaných 13 korún 50 halierov pošle 20 výtiskov frankované.

Knihvedenie pre gazdovsko potravné a úverné spolky. Cena výtisku viazaného, franko 1 kor. 60 halierov. K dostaniu u pôvodcu Štefana Janovčik, farára v Likavke o. p. Rózsahegy. — Táto knižka je praktične zostavená a osožná pre tých, ktorí potravné spolky spravujú. Potravným spolkom ju vrele odporúčame.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychodiaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadat budete. Adressujte takto: «Posol Svätého Antona» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Znížené ceny. Knižka: «K čomu vedie opilstvo» smutná, ale pravdivá udalosť zo života ľudu stojí odteraz miesto 20 hal. len 12 halierov. Dvadsaťpäť kusov 2 koruny 50 hal. 50 kusov 4 koruny. Za tie isté znížené ceny

dostať aj knižočku «Chlieb Svätého Antona», alebo: «dva obrázky z pobožného života» od Zaoska. Pre tieto knižky máte písať takto: «Posol Svätého Antona». Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predplatelia na «Posla Sv. Antona» obdržia jednu z týchto knižočíek *zdarma*.

«Posol božsk. Srdca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Dejiny milostného miesta Blahoslavenej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti Z maďarského preložil Jozef Buchta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v knihtačiarňi Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov. *Pšenica:* tiská K. 8'05—8'70, peštianska K. 8'00—8'50, belehradská K. 8'00—8'55, banátska (76 kilogramová) K. 7'00—8'90. — *Raž:* K. 6'35—6'60. — *Jačmeň* na krm K. 5'80—6'10. — *Ovos:* prvotriedny 5'75—6'00, druhotriedny 5'60—5'85. — *Kukurica:* K. 5'30—5'40. — *Repica:* K. 10'35—10'55. — *Prosó:* K. 5'30—5'40

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	14'40	13'80	13'20	12'50	12'40	12'00	11'60
			č. 7	7½	8		
			K. 10'80	9'60	5'80		

Otruby: K. 4'20, hrubé K. 4'30.

Datelinové semä: lucerna K. 54'00 do 62'00 za 50 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 4'00—4'40, žlté K. 5'00—6'00 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely bôb: K. 7'75—8'00, tmavý K. 6'50—6'80, drobný K. 8'50—9'00, tarkavý K. ——. *Hrach:* K. 12'—13'00. — *Šošovica* veľká čistá K. 14'00—15'00. — *Konopné semä:* K. 9'00—9'25. — *Lanové semä:* prima K. 12'90—13'00. — *Rasca:* K. 29'00—30'00. — *Mak:* sivý K. 24'50—25'00, modrý K. 26'00—27'00. — *Ladník:* K. 7'00 do 7'50. Všetko 50 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* raffinovaný K. 69'00—69'50, kockový K. 71'00—71'50, kandis biely K. 72'00, žltý K. 68'50 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom K. 46'00 prima ruský (***) K. 43'00 za 50 klgr.

Lekvár: srbský (1903) K. 14'25—14'50, slavonský (1903) K. 14'25—14'75 za 50 kilogr.

Slivy: bosenské (120 kusové) K. 23'50 do 23'75, srbské (80—85 kus.) K. 24'00—24'50.

Sviňská masť: budapeštianska K. 60'00 do 67'50.

Slanina: vidiecka K. ———— mestská 3 kusová K. 58'50—59'00 za 50 klgr.

Jeruzalemské pátričky

velko, alebo malo-očkové, červenej farby, pletené; taktiež aj retiazkové alebo spoločenské pátričky rýchlo a lacno možno dostať; ďalej možno dostať tajomstvá, modlitebné knižky, sošky atď.

Z večného svetla pre kostolné potreby, jedna škatulka pre jednoročnú spotrebu 2 koruny. **V. Wajdits**, knižné a ozdobné kupectvo Budapešť, IX., Üllői-u. číslo 21.

Dubnický (Trenčanská stolica) gazdovsko-potravný a úverný spolok od 15-ho mája bež. roku do svojho sklepu zručnú, spolachlivú a čestnú kat. odpredávačku hľadá. Bližšie podmienky u správy spolku sú k dozvedeniu, kde aj prihlasujúce jejich svedectvá zaslať sa majú. V slovenskej reči sbehlость neomýľne potrebná je.

Každá rodina

mala by vo vlastnom záujme len

Kathreiner

Kneipp sladovú kávu

akžto dodavok ku dennej káve potrebovať.

04.1/d

Mám na predaj

kváčsky a mašinistsky riad, jeden rok potrebovaný. Stál ma 6.40 korún a odpredám ho za 400 korún. Hlásit sa treba: Dubraviczky Melicher, strojník. Nadlány u. p. Chinorán, Nyitram.

500 zlatých

vyplátim tomu, komu by po upotrebovaní **Bartilovej ústnej vody**, jedna fľaška 35 kr. prinavrátilo sa boľenie zubov alebo zápach. Z úst. (Za balenie platí sa 10 kr, osobyte). **E. Bartilla-Winkler**, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č 1. Žiadajte si v lekárni **Bartilovu** vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakých napobňovateľov ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebolak, dostaniu, pošlem 7 fliaš za 2 zl. 60 franko. Jednu fľašu nepošlem.

Krainer záživná múka pre svine

od doktora **Trnkóczyho**, ztučnujúci a ochranný prostriedok polepšuje a rozmnožuje: mäso, masť, chut a zdravie. Zdravím sviniam dostatočné je týždne do pokrmu, za jednu ližicu dať. 1 obalka za 50 halierov k dostaniu je vo všetkých obchodoch, 5 obalkov 3 koruny s doposlaním už aj dobiecky z pošty na sklade fabriky.

Apatieka „Trnkóczy“ Laibach (Krain).

Podakujúce listy aj úradné uverejnenia spresvedčením účinku prachu tohto jak u chorých u zdravých svi každý den dochádzajú.

Najlepšie

Košé

dodáva známa firma

JOSEF MECERA

v Čelakovicích (Čechy).

Dôležité

na žalúdkovú nemoc trpiacim!

Nechuť k jedlu, bol'asti žalúdkové, dvihanie, netrovenie, bolenie hlavy atd. zaraz prestane od svetoznámych opravdivých **BRÁDYHO**

MARIACELLSKÝCH ŽALUDKOVÝCH KVAPIEK.

E. Brády

Jedna malá fľaška s návodom užívania 80 hal., veľká fľaška 1 kor. 40 hal.

Dostať v lekárnach.

Hlavný sklad: D. BRÁDY, lekaren ku „Uhorskému Kráľovi“ vo Viedni, odkiaľ na požiadanie každému zašlú zaujímavú

„Speciálnu brošúrku“

Pri vopred zaslaní 4 K 50 hal. zašle spolu i vyplatením pošty 3 veľké fľašky

Zastupiteľstvo pre Uhorsko:

Lekáreň Jozefa Töröka

Budapešť, VI., Király-u 12.

Chráňte sa od padelateľov! Opravdivé **Mariacelenské** žalúdkové kvapky s výsudanou ochrannou známkou opatrené.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snáh mäkké ak páper. driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobiekou franco zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Polovlnené sukne v rozmanitých farbách, dobrej ajakosti 1 kus po 65—70 kr. **detské sukienky** 20 kr. **dobierkou zasiela: ADOLF JELINEK** v Lisku, p. p. Jimramov Morava. Tovar, jestli sa nehodí, prijmem nazpät a peniaze prinavrátim. Nespokojnosť, vylúčená.

Do 500 zl. mesačne

(a to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošlite a to hneď Vašu adresu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen
Karlsruhe (Baden) Amalienstrasse.

Na 8 dňovú próbu

na dobierku len 3 zl. pošlem moju opravidú Solinger mašinu na strihanie vlasů, a zaväzujem sa tu istú behom 8 dní späť prijat' a tak tiež aj peniaze späť pošlaf. Mašina je 61 cmr. dlhá, fajno niklirvaná, má 3 hrebene a jednu rezervnú strunu na trojaké strihanie, mašina táto by nescmela ani v jednej domácnosti chýbeť, lebo cenu tejto mašiny pri 2 deťoch za štvrt roka zošporujeme.

Nožnice na bradu 2 zl. 75, opravdivá Solinger britva 1 zl. 50, najfajnejšej je mnost' je jazno brusená 2 zl. Kónské nožnice, voľačo pre gazdov neoceniteľného len 4 zl.

Zásielky vy bavujú sa na dobierku skrz sklad dielni.

LEO LATEINER WIEDEN,
I., Fleischmarkt 17—42.

Peniaze „mnoho“ peňazí!

mesačne môže **1000 K** každý bez zvláštných vedomostí a bez výloh snadne a poctive zahladaf. Jestli zašlete hneď svoju adresu pod zn. «E. 806.» anoncn. oddelenu

«Merkuru», Mannheim, Merrfeldstrasse (Badensko).

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

[[Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseluje, za čo dobre stojime: pri lámke, lúpaníu, astmatických neduhoch a bezsnivosti, hučaniu v ušach, migrenu, klopaníu srdca, bofasti hlavy a zubov po- žltosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraniu krve, krčoch, proti

Nietajni prostriedok

hlavných nemocíach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, opilepsii, mokrosti postele, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti závratu, zlomi sluchu, nemocíach nervov, influenze, žltosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraniu krve, krčoch, proti všeobecnej slabosti a. t. d'.

20-ročné choroby boly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozornujeme ctené obecenstvo, že môj apparát nemá sa držať za apparát Voltu, ktorý na základe svojej neuzitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, keďto môj dvojnásobne magnetični kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 korun. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

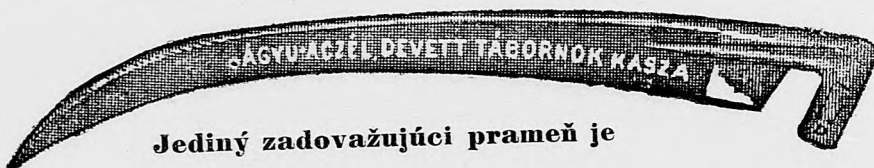
Budapešť, V. okres, Kálmán-utca č. 18/C. Vadász-utca na rohu.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-É,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kós generála Devetta

Ceny kopy generála Devetta z delovej ocele sú:

65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí. Pravá novota! Vyznačená koša zťahujúcim kľúčom 20 kr. «Diadal náčine ku nakutín, kladívko, a penka 85 kr. Amergansky brúsiaci kameň pre kosu na svete nejlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu. — Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na dialku 250—300 krokov kosíť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od výš menovanej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý zdarma mu zaše.

ASTMA pľúcový katár krvácanie pľúc, pľúcová nemoc a žalúdočných nemocíach

trpiaci nech prečítajú a nech si rozvážia tieto ohlasy, ktoré o uzdraveniach znejú. Každodenne dýchajúci listov je tu len maličkosť, ktoré sú bez všetkého pomerkovania na jav donesené, pretože je to presvedčené, že trpiace obecnosť je vstave samo súdiť podľa tu prednesených správ. Výťah listov v malom premenení štýlu, znejú od slova. Vynechané sú všetky tie výkazy, ktoré o vďake znejú, tak práve sú vynechané i všetky tie výkazy, ktoré kritizujú a posudzujú všetky predošlé liečenia. Originálne dopisy sú k obzreniu, a prosíme aby sa čím vo väčších kruhoch o týchto známosti rozšírila. **Uradne sa toto už stalo.** Od odstúpenia pravdy bár aj sprevádzajúcimi slovami, ktoré sa vzťahujú pri liečení dosiahnutého výsledku sa nemôže dovoliť, ba aj sú ostre trestané. Aby sme aj nezbehlým podľa našej možnosti po ruke boli, prv nežli by choroba už nastala, a aby pri najmenšom predznaku poznali, aby pomoc zavčas hladali, s týmto opíšeme v najviac pádoch pridané

Predznaky: Kašľania, často nútenia k dáveniu. — Vyplývania šľajmu. — Klania v prsach a v chrbtovej kosti. — Tlačenia v pleciah. — Nočné potenia. — Riadne studené ruky a nohy. — Ťažké dýchanie. — Dýchania neskoršie čujúce pískanie a hranie spre-vádza. — Pluvanie krvi, často neporiadne účinkovanie srdca spojené s veľkou bojazlivosťou, nespánivosť, mrcha trávenie.

V záujme liečenia je potrebné riadne opísanie živobytia, pomenovanie, zaobranie, či sa nohy studené a udanie úplnej adresy:

Kur-Institut „Spiro spero“, Dresden-Niederlössnitz, Schulstrasse 77d.

25 ročný katár.

V 18. roku som ochorel, lebo v rozpálenosti som vodu pil. Veľký kašeľ som mal, a keď som stúpil, ťažko som vedel dýchať. Po jednom roku som ztratil, t. j. po roku ma opustilo, ale neskoršie som chorobu túo zptáky dostal, najviac som trpel vo veľkej horúčosti, v jaseňi a v špatnom čase. Stav tento vždy väčší bol, tak že som myslel, že sa zadusím. Doktor mi len ulavil ťažkosť moju, ustavičný kašeľ natoľko ma sosabil, že som len sedieť mohol, v poslednom čase ale od všetkých boľastí som len sedieť mohol, v poslednom čase ale od všetkých boľastí som len sedieť mohol, v poslednom čase ale od všetkých boľastí som len sedieť mohol. Doktor mi povedal, že mojej nemoci není pomoc len ulavenie. Posledný doktor mi povedal, že mám katár, naposledy ale keď už celkom slabý a chudý som, lež aj život som zunoval, čítal som o liečiacom ústave «Spiro spero», ku ktorému som sa aj obrátil o pomoc. Zprvoti sa mi zdalo, že horšie sa cítim, no ale o 3 týždne som sa lepšie cítil, od tohto času veľmi fríško som sa liečil a aj posteľ som zanechal a chvala Bohu aj zamestnanie som zaujal, ktoré som pre nemoc opustil musel, a aj dneska som tu bez toho, žeby z nemoce aj najmenej badal. Za povinnosť si držím vďaku oďať za mne danú radu a lieky a hotový som ústav «Spiro spero» aj bärkomu odporúčať, kto v nemoci takejto trpí.

S úctou

Anton Deisl, Steyr (Hornia Austrla), Duckertstr. 17.

Astma pľúcový katár.

Dľa najlepšieho mojego vedomia dávam na javo pochádzania a liečenia mojej nemoci. Bez všetkých predznakov, jedno rano som zbadal v hrdle chrchlajúce a pískajúce hlas. Próbval som vykašťať, ale bolo darobné a pritom ma aj zadušalo, záduch väčšej a väčšej miere nastával, pri najmenšom násilí som sa strašne potil, čo veľmi zlé následky malo. Kašľanie ma tak strašne napádalo, že som nie zrietka bez seba ostal.

Samo sebou sa rozumie, že v takomto položení som ani pracovať ani ležať nemohol, bol som prinútený celý deň a noc sediaci stráviť.

Pri najmenšom pohnutí ma strašne zadušalo. Bol by som rád býval, keby čím skôr koniec bolo somnou. Bol som napolutovania. Hľadal som pomoc v časopisoch, kde som aj našiel takzvaní **astmový prach**, ktorí mi aspoň polachčili, ale o vykurovanie ani reči nebo o. Asi za dva roky som upotrebil za 70 mariek.

V tom čase mi odporúčali liečujúci ústav „Spiro Spero“ a som sa odhodlal že ešte aj toto oprobujem. Už po prvých nariadeniach čo som obdržal, povzbudilo vo mne smelosť a úfania. A toto posledné liečenie bolo najlepšie. Všetké nariadenia som usilovne z energiou previedol, a musím povedať že po Bohu len im ďakovať môžem za moje uzdravenie. Usilovať sa budem pri každej príležitosti jejich liečenie odporúčať. Zostávam s úplnou úctou a vďakou

Franc Xaver Wagner, Haunstetten (Bavorsko).

Za opravdivosť rukopisu Haunstetten (Bavorsko).
(P.) E. Hüber, mešťanosta.

Pľúcný katár.

Pred dvoma rokmy som ochorela na pľúcnu nemoc. Prv nežli by som bola lekársku pomoc hľadala, som za čas odľahovala. Všetciaké

lieky som užívala, ale bez všetkého výsledku a takto som sa celkom uspokojila s mojou nemocou a trpela som do februára tohoto roku až som z nenazdania čítala o liečiacom ústave „Spiro spero“ a som sa listovne obrátila na ústav tento, odkiaľ som o tri dni dostala liečujúce nariadenia. Dľa nariadenia som sa hneď začala opatrovať a o pár týždňov som už o polachčenie so dňa na deň vo väčšom stupni cítila. Moje úplné vyliečenie môžem ďakovať jedine liečujúcemu ústavu „Spiro spero“. Tento ústav môžem každému trpiacemu odporúčať, pričom sa aj liečujúce výdavky veľmi ľavne

Emma Kratzer, strojníkova žena.
Ingolstadt, Münzbergstrasse 7.

Pľúcná nemoc, krvácanie pľúc.

Skrz preslieňie v robote som ochorel v roku 1899. na pľúcnu nemoc, s ktorej som sa vyliečil na čas zakaľ som lekársku pomoc upotrebil.

Nevedel som, že takáto vnútorná nemoc potrebuje nepre-stajnú opateru. V roku 1901. som znovu dostal pľúcný katár, pričom ma mnoho rázy krv zaliela a tak som osľabol, že som bol prinútený do postele ľahnúť. Príčina mojej nemoci bola zas preslieňie v robote a mrcha povetrie atď.

Až som sa v novinách dočítal o liečujúcom ústave „Spiro spero“ Niederlössnitz pri Drezde, a dľa zadržania udaní nariadeniach sa mi podarilo moju nemoc celkom odstrániť a úfam, že sa mi ani viac nenavrátí, opakujúc moju vďaku zostávam s úctou

Ján Buxbaum.

Haselbach pri Stockerau Dol.-Austria.

Za opravdivosť ručí obecné predstavenstvo.

Kronberger, obecný predstavený.

Zalúdočvá a črevová choroba.

Pre tento zázračný výsledok som povďičný ústavu «Spiro spero», ktorý mňa vyliečil. Za 18 rokov som trpel na mrcha trávenie a na slabosť žalúdka. Vždy som bol nadutý a riadnu stolicu som mal z upotrebovania liekov. Ani spať som nemohol, a v nohách som cítil trpnutia, pre ktoré som sa ani len pohnúť nemohol. Viac ráz som závrat mal. Ruky a nohy som viac ráz studené mal. Počas mojej choroby som nesmel ces'o a cušpajz užívať, čo ma skoro do zúfania donieslo. Od mnohých lekárov som sa dal liečiť, bez toho aby bol nejaký výsledok dosiahol. Vtedy ma upozornili v časopisoch zjavenom «Spiro spero», a ja som sa aj rýchle odhodlal jeho liečenie, ktorý aj za krátky čas dokazal jeho cieľ v úplnom upotrebení liečenia tak, že sa mi primavrátila chuť do jedenia, a stolicu som mal vždy a vždy riadnejšiu, spánok som mal riadny. A neskoršie som strávil všetky jedla a o 4 mesiace som bol úplne zdravý. Toto môžem podakovať len ústavu «Spiro spero» že v 70 ročnom mojom veku od dlho ročnej nemoci som sa oslobodil. Istý výsledok a ľavé liečenie bär komu — kto v takejto nemoci — trpí vrele odporúčať ústavu

s úctou Terezia Horn, Wien 16 Stillfriedplatz 5.

Úpravy liečenia listovne bez všetkého prikazu je možné. Listy prosíme vylučne v nemeckej reči písať.

Smrteľné nebezpečie na jednej svatbe.

(Odtisk zakázaný.)

Skutočná udalosť dľa rozprávky Jána Mudroňa v Komárom-Tarjane.

(Odtisk zakázaný.)

Bolo po žatve, tu sedeli sme pod lipou pred kostolom s našim starým učiteľom, rozprávky ktorého sme tak radi počúvali. Tento raz nám rozprával o svojom priateľovi.

«Sused Michal», vravel medzi iným, bol veľmi obľúbeným človekom a dedinským rychtárom; mal dve dcéry, z ktorých jedna, 18ročná Mária vydatá sa mala za syna zámožného lichvára, Martina. Tá druhá dcéra bola bladá, chorľavá, 18ročná dievča, trpela od detinstva na pakostnicu, štiepanie v údoch; ramená a nohy jej boli opuchnuté, vždy mala bolenie hlavy, klopanie srdca, závrat ju napádal a mdloba, a ponevác takmer vždy ležala v posteli, nemala chuť k jedlu. Bohatý gazda nešetřil peniaze, aby mladšiu dcéru svoju vyliečil, ale nič nepomohlo. Pred tromi rokmi, keď sa staršia dcéra vydávala mala, nevedel ani gazda sám, koho by mal pozvať za starejšieho bez toho, že by ostatných susedov nejak neurazil, z ktorých jedonkaždý milerád by bol šiel za starejšieho, lebo všetci milovali gazdu. Tu si razom vzpomene na mňa a na krásne časy, keď sme spolu slúžili pri vojsku. Vtedy povedal svojej manželke, s ktorou sa radil, koho by mal pozvať za starejšieho: «Môj starý priateľ učiteľ ten a nikto iný nebude starejším!» Hneď pisal, aby prišiel. To bola myšlienka, ktorú mimileš Božia vnukla. Svitol deň svatby. Hostia sa dostavili z celého okolia, v chráme držal pán farár peknú kázeň potom šli sme za zvukov príjemnej hudby domov, sde sa pri vine, hudbe a tanci všetko rozveselilo. Raozm nastalo ohromné rozčúlenie. Gazda klesol sfaby ho hrom bol uderil, oči mal zavreté, trisol sa na celem tele, tvár mu bola celkom premenená. Hudba zamkla, svatobníci stáli od ľaku bledí ako prikovani. Hneď otvorili okná a gazdá umývali octom a vodou, ale všetko marne; ženy a dievky bedákaly a zúfale si vlasy šklbaly, srdce sa mi svieralo a ja som nemohol pomôcť! Tu mi vzkrsla v hlave ratujúca myšlienka, volám na manželku svoju:

«Oh, keby sme tu mali Fellerov Elsa-Fluid, ten by našmu priateľovi istotne pomohol!» Moja manželka rýchlo prekutala svoje vačky a na šťastie našla dve flašky; vzal som jej jednu z ruky kľaknul k Michalovi, natrel som mu okolie srdca, prsá a hlavu a nakvapkal som mu niekoľko kvapiek z podivného Fellerovho Elsa-Fluidu do úst. Môj dobrý priateľ hneď otvoril oči a šeptal: «Ešte, ešte!» Dal som mu ešte 10 kvapiek a hneď mu bolo ľahšie. Gazda onedlho vstal; všetci plakali od radosti, blahoželali gazdovi a mne. Veselie sa zase započalo, všetko zase ožilo. Hostia si vždy pripíjali na zdravie dorábateľa lekárnika Eugena V. Feller v Stubici. O hodinu bol gazda už celkom zdravý. Hostia vtedy chceli vedieť, že zkadiaľ poznám tento podivne účinkujúci Elsa-Fluid? a ja som im potom rozprával, aký chorý bol vždy môj priateľ a dobrý známy gazda, kaprál Hoffer, ako trpel na bolenie žalúdka, mdlobu, nechúť k jedlu, jatrovú nemoc.

Pravý Fellerov Elsa-Fluid (Fellerov Fluid z essencií príjemne vonajúcih bylín so známkou „Elsa“) musí na všetkých úpravách a na každej flaške nosiť takúto ochrannú známku, jaká je tu v yobrazená z menom «Elsa» a s podpisom «Feller». Ponevác najnovšie Fellerov Elsa-Fluid často pod všelijakými podobne znejúcimi menami padelajú, prosí sa ctený čitateľ, aby pozoroval na meno „Feller“, a nech nepomýli opravdivý Fellerov Elsa-Fluid s podobne znejúcimi padelanými (ako na príklad Zlatý-Elsa-Fluid, Lujza-Fluid objednet si atd.). Nesvedomti ľudia ešte aj ochrannú známku napodobujú, teda aj ochranná známka je len vtedy opravdivá keďže je vidno na nej mená «Feller» a «Elsa». Zdarma pri 12 flaškách. dostanete po každom opätovne objednanom tucte, aj s portom, škatulou a návodom k upotrebeniu! Elsa-Fluidu 1 flašku. Chraňme sa od napodobnovania! — Menej neposielame.

12 fliaš alebo 6 dvoj. fliaš 5 korún — hal. 48 fliaš alebo 24 dvoj. fliaš 16 korún — hal.
24 „ „ 12 „ „ 8 „ 60 „ 60 „ „ 30 „ „ 20 „ „
36 „ „ 18 „ „ 12 „ 40 „

Kto na žaludkové bolesti a na netrávenie (chufi k jedlu) trpi, tomu najlepšie odporúča ju sa Fellerove Rebarbara-Elsa-Pilulky s ochranov známok «Elsa» (Pilul. rhei chim. comp.) na krátko: „Elsa-Pilulky“. Teto pilulky istotne rýchlo a bez bolasti napomáhajú na prehnanie; účinkujú rýchle, isto, bezbolastne, zvyšujú chuť k jedeniu a napomáhajú trávenie, čistia ulavuju ako bóle aj choroby žalúdka tráviacich ústrojov. Obzvláštne pri zlom trávení, žl táčce atd. atd. a pri druhých chybách; dopomáhajú tiež i pri tvrdej stolici natoľko, nakoľko koža a druhé ústroje pohybujú sa. Veľký počet povdačných listov. Mnoho pochvali o uživaní piluliek v jedno spolu s Fellerovim „Elsa-Fluidom“. Pilulky sú len vtedy opravdivé, keď na žltu zabarvených škatulkách nachodi sa ochranná známka „Elsa“ a podpis „Feller“. Jedon balík (6 škatuliek) stojí 4 koruny.

Osem ročné dievča čez celú zimu trpelo na nohi bolenia a kroz «Elsa-Fluid» za eden týždeň celkom vy zdravelo.

Josef Kraják
(Nemcsény Tekovská stol.)

Kto chce dostať Fellerov Elsa-Fluid, a pravé Fellerove Elsa-pilulky, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu lekárnika Eugena V. Feller, lekárnik, dvorný dodavateľ jeho cis. a kráľ. výsosti princa Filipa Bourbona STUBICA, Templom-utcza 18. szám. (záhrebská stol.) Na prosby, prospekty, návody, ku uživanu, atd. dostane každý z darma.

Tlačou Stephanaeum V Budapešti, VIII. Szentkirályi-utcza 28/a

Na proty hlavy bolenia hučanie v ušach, zubov, žalúdka, pichaniu, ranách, slovom pri všetkých nemocáh s dobrým úspechom účinkuje «Elsa-Fluid».
Juraj Király
Svätý Lavrinec (Baraňanská stolica).

Môj dobrý priateľ hneď otvoril oči a šeptal: «Ešte, ešte!»

už už myslel, že nikdy viacej nebudem vidieť, tak zle už bolo smojima očima! Gazda hneď objednal u lekárnika Eugena V. Feller Stubici (Templom-u. 18.) 4 tucty Elsa-Fluidu za 16 korún a o niekoľko týždňov úplne vyzdravela i jeho mladšia dcéra, a teraz často objednávajú 1 tucat za 5 korún pre chudobných.

Zo svatobných hostov už tiež mnohi objednali si Fellerov Elsa-Fluid a Fellerove hnajúce Elsa-pilulky a dosiahli najlepšie úspechy ešte aj pri hučaniu v ušach, škroulosnom hnojení výsype, pri zimnici borúčke, influenci, nátko, ochromeniu ramien a nôh, hämerrhoidov (zlatej žily), kyslého grgania, mdlób a menovitie oproti boleniu zubov. Toto je rozprávka starého učiteľa, ktorú, mi nedávno môj priateľ sdělil. Rozumie sa, že som si aj ja hneď objednal Fellerov pravý Elsa-Fluid, predne 24 flašiek za 8 korún 60 halierov, potom 36 flašiek za 12 korún 40 halierov a Elsa-Fluid mi prinavrátil zdravie. Nielen nemocni, lež i zdraví si objednávajú Elsa-Fluid ku každodennému umývaniu. Som presvedčený, že mi každý povdačný bude, kto si objedná Elsa-Fluid. Len sa varujeme od napodobnenia a objednávejme rovno v Stubici a napíšme jasno adresu lekárnika: Eugen V. Feller lekárnik, Stubicza, Templom-utcza 18. (Hrvatsko.)